

ВЕЛИКІ ІДЕЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

Сучасне людство живе в епоху кардинальних змін, які охопили також і освіту. Численні новації, що активно впроваджуються в цій сфері, часто заперечують позитивний досвід педагогіки ХХ століття. На наш погляд, мова повинна йти не про радикальну перебудову вітчизняної освітньої системи, а про необхідність її подальшого розвитку з урахуванням особливостей сучасних історичних умов.

Сучасна педагогіка повинна розвиватися далі, зберігаючи попередні досягнення для створення нової цілісності. Тільки такий діалектичний підхід може забезпечити необхідний прогрес в освітній сфері.

Педагогічний досвід ХХ століття є різноманітним та багатогранним. Особливе місце у ньому належить А. С. Макаренку. Все, що зроблене і написано Антоном Семеновичем, є надбанням не лише української, але, безперечно, загальносвітової педагогічної науки і практики. Організація ЮНЕСКО у 1988 році внесла А. С. Макаренка до списку найвидатніших педагогів ХХ ст. У вересні 1991 року створено Міжнародну Макаренківську асоціацію (Полтава, 1991). Педагогічні ідеї А. С. Макаренка реалізуються в освіті Німеччини, Данії, Китаю, Японії, Угорщини, Польщі, Чехії, США, Ізраїлю, Росії, що свідчить про їхню практичну зорієнтованість на розвиток особистості.

Тому категорично не можна погодитися з тими авторами, які вважають, що педагогіка А. С. Макаренка належить виключно до 20–30-х років ХХ століття, і що в умовах сучасного суспільства

вона втратила свою актуальність. Деякі автори (Ю. Азаров, В. Сиротін) намагаються виставити А. С. Макаренка в якості представника так званої «каральної педагогіки». Слушною, на наш погляд, є думка вченого В. Кумаріна, який зазначає: «Щоб засуджувати А. С. Макаренка, потрібно якщо не досягти його рівня, то хоча б зробити щось корисне. Твори А. С. Макаренка не можна трактувати за кількома цитатами, їх потрібно сприймати цілісно, з урахуванням умов, в яких він працював».

Відомо, що А. С. Макаренко створив унікальну модель виховання дітей, які потрапили у складні життєві обставини. Відомий німецький дослідник творчості Макаренка Г. Хіллг назвав цю модель «суспільним вихованням». Саме виховання, на думку видатного педагога, повинно сприяти перетворенню занедбаних дітей на особистості. Виходячи з вимог часу, А. С. Макаренко вбачав мету виховання у підготовці культурної людини, а для цього, на його думку, потрібно дати їй освіту, принаймні середню кваліфікацію, політично розвинути, дисциплінувати, розвинути почуття обов'язку і сформувати поняття честі, виховати якості господаря і організатора. «Проблема особистості може бути вирішеною, – писав А. С. Макаренко, – якщо особистість бачити в кожній людині. Коли ж особистість проектується лише на окремих людей, за якимось особливим вибором, то тоді проблеми особистості не існує».

Вражає висока ефективність педагогічної діяльності А. С. Макаренка. За 15 років роботи (1920–1935) через колективи, створені видатним педагогом, пройшло близько 3000 правопорушників і безпритульних, які стали достойними людьми, кваліфікованими спеціалістами. Коли А. С. Макаренко почав працювати в колонії імені Максима Горького під Полтавою, то його вихованці представляли собою «темну, неосвічену компанію, перейняту духом анархізму в його найбільш примітивних формах». Через вісім років це вже був «добре дисциплінований, духовно споріднений дружній колектив. Вони (вихованці – прим. авт.) стали найбільш передовими людьми у всій окрузі та здійснювали позитивний вплив на інших людей із сусідніх сіл, які поважали їх за товариськість, винахідливість, за веселу вдачу і ввічливе поведіння». Антон Макаренко послідовно вибудовував у своїх колективах правильні, гармонійні відносини між вихованцями і вважав, що правильне виховання – це наша щаслива старість, погане виховання – це наше майбутнє горе, це наші сльози, це наша провина перед іншими людьми, перед усією країною.

Тому сьогодні важливою наукою для нас є висновок А. С. Макаренка про те, що гуманізм полягає не в красивих словах і деклараціях, а у відповідальності, повсякденній реальній роботі зі створення нормальних умов для здорового побуту, навчання, праці, освоєння професії, фізичного розвитку і духовного зросту молодої людини. Ці ідеї живуть і реалізуються у нашому навчальному закладі, який носить ім'я видатного педагога.

Віта Данькевич

“В колективі,
через колектив,
для колективу”

А.С. МАКАРЕНКО

У номері:

- 1 Великі ідеї не вмирають
- 2-3 Лауреати премії імені Антона Макаренка
- Самореалізація особистості в умовах колективної діяльності
- 4 Пам'ятники А. С. Макаренку

КОЛЕДЖАНИ

ЛАУРЕАТИ ПРЕМІЇ ІМЕНІ АНТОНА МАКАРЕНКА

Премія імені Антона Макаренка Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка запроваджена у 2013 році і призначається студентам та учням коледжу денної форми навчання за активну участь у громадському житті, у студентському науковому товаристві, зразкову поведінку та успіхи у навчанні. Щороку премію отримують найактивніші студенти, учні всіх відділень коледжу.

З метою розвитку і впровадження ідей видатного педагога, письменника Антона Макаренка в освітній процес, активізації участі студентів та учнів у громадському житті коледжу, відповідно до «Положення про премію імені Антона Макаренка Київського професійно-педагогічного коледжу імені

Антоні Макаренка» та з нагоди 131-ї річниці від Дня народження Антона Семеновича Макаренка наказом директора коледжу призначено лауреатами премії у 2019 році наступних студентів та учнів коледжу:

Венгер Анастасію (гр. 62 Ю 3/9), Ничипоренка Віталія (гр. 43 БП), Прилепу Назара (гр. 18 АТ 2/9), Степаненко Анну (гр. 48 М/2) та Цюрпиу Дениса (гр. 10 ТХ).

Бажаємо нашим лауреатам подальших успіхів у навчанні та активній громадській діяльності на благо коледжу й України!

Валентина Кондратьєва

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КОЛЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Час змінюється. Змінюється і суспільство. Так само, як змінюються погляди на звичні для всіх поняття: особистість, колектив, колективізм, згуртованість. Та взагалі про колективізм якось не прийнято тепер говорити, і тим більше – про вплив колективу на розвиток особистості.

Внаслідок суспільних перетворень, що сталися майже три десятиліття тому (90-ті роки минулого століття), науковий інтерес до вивчення колективу різко знизився. І вчені та практикуючі педагоги також намагаються його не помічати, вдало підміняючи поняття «колектив» іншими словами: група, команда. Це, звісно, сучасно, актуально і на часі. Ми обираємо «мозковий штурм», а не спільне обговорення проблем. Нам цікавішим видається тренінг, а не навчальний семінар чи освітня програма.

Будь-що нове зацікавлює, та в його привабливості вже й не помічаєш, що серед нового – щось несправедливо з роками забуте або щось давно відоме, що набуло нових відтінків та отримало нову назву... Або незвідане, або на догоду часу перекручене чи зазнало заперечень.

Особистість (за психологічним словником) – це соціальна сутність, соціальна якість конкретної людини як представника спільноти (нації, класу, колективу), що займається певними видами діяльності, усвідомлює своє ставлення до навколишнього середовища і має індивідуальні особливості.

Тобто, особистість формується в суспільстві. І тема колективу, і його вплив на особистість, широко відображені, зокрема, у працях А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського, А. В. Петровського.

Антон Макаренко всебічно обґрунтував саме розвиток особистості, що можливий лише через колектив, за допомогою колективу і в колективі. Саме в ньому будуються і розвиваються відносини між вихованцями, а також між ними і вихователями. За Макаренком, колектив – органічна частина суспільства, головний інструмент виховання. Саме у колективі формується основна система моральних відносин особистості. Якщо в ньому – нормальний психологічний клімат, то це дає кожному гарантію захищеності, а отже – гарантію вільного і творчого розвитку.

Слідом за Макаренком, і видатний педагог В. О. Сухомлинський також визначав колектив як засіб морального і духовного розвитку дитини. А в кожній розвинутій особистості бачив потенціал впливу на повноцінне і змістовне життя колективу, вдосконалення взаємин у ньому. За словами Сухомлинського, «мудра» влада колективу допомагає особистості подолати егоїзм та байдужість, обрати громадянську позицію, долучитися до творчої діяльності, спрямованої на благо інших людей.

Продовження на сторінці 3

КОЛЕДЖАНИ

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КОЛЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ПРОДОВЖЕННЯ)

У 60-х роках ХХ ст. освітян сколихнула ідея Колективної (К) Творчої (Т) Справи (С) – разом КТС, запроваджена у практичну педагогіку ще одним відомим послідовником А. С. Макаренка – І. П. Івановим. Він зазначав, що колектив у точному сенсі слова – це об'єднання людей, в якому розвивається загальна творча турбота про навколишнє життя, про своє об'єднання як частку суспільства та про кожного члена в цьому об'єднанні.

У своїх інноваціях академік Іванов запровадив педагогіку співробітництва та педагогіку соціальної творчості, коли у спільних справах поєднані різні за віком вихованці у взаємодії з вихователями (педагогами). КТС – це прояв громадянської турботи про поліпшення спільного життя. Це – сукупність певних дій заради загальної користі і радості. Це – абсолютно щирі, доброзичливі й довірливі відносини між усіма учасниками процесу.

Щоб уявити принцип впровадження КТС, треба побувати на будь-якому тренінгу. Там кожен відчуває себе «своїм». Тренер (ведучий) не справляє враження суворого й вимогливого керівника, але твердо веде за собою, спрямовує. Він відкритий, уміло налаштовує на розмову. Сам говорить простими й короткими реченнями, тому зрозумілий. Відстань між ним та учасником фактично відсутня. Відчувається єднання і готовність діяти разом. За цими зовні простими засобами – різні етапи КТС. Для кожного з етапів існують свої методичні прийоми. Характерна ознака – промовляння, періодичні повтори, перепитування для більш чіткого сприйняття і розуміння того, про що говорять. Намагання зблизити людей попри те, що колектив на тренінгу тимчасовий.

За Івановим, на загальному зібранні учасників КТС обговорюються три основних питання:

1. Що було хорошого, що вдалося й чому?
2. Що не вийшло й чому?
3. Що пропонуємо на майбутнє?

Принципове значення має і запроваджена ним методика рефлексії (з лат. – «повертаюся назад»). Це метод самоаналізу знань і вчинків, їх значень та меж. Людина оцінює також свої емоції та настрої. Це допомагає знімати психологічну напругу, розряджає атмосферу, запобігає конфліктам. Яскрава ознака КТС – коли обговорення починають не з негараздів, а з чогось доброго, приємного. Наприклад, що сподобалося, вдалося, хто особливо відзначився, кому подякуємо.

Цікавим є те, що доволі часто педагоги, роками широко застосовуючи на практиці методику Макаренка та його послідовників, не зосереджують своєї уваги на тому, ким уперше запровадилася ця методика чи хто її удосконалив. Можливо, це й не дуже добре, але головним є те, що кращий досвід минулого стає сучасним професійним надбанням. А це, безумовно, свідчить про його значущість і життєздатність.

Визначним досягненням А. С. Макаренка та його послідовника І. П. Іванова стало те, що вони обидва, аналізуючи звичайну педагогічну практику, розпізнали найбільш ефективні шляхи формування дієвого творчого колективу та закономірності його розвитку. Вони по-своєму узагальнили їх у теорії та розробили методику, що сприяє створенню і функціонуванню творчих колективів. Такі колективи діють виключно на демократичних засадах і реалізують суспільно значущі проекти.

А.С.Макаренко про колектив

Колектив – це соціальний живий організм, який тому й організм, що він має органи, що там є повноваження, відповідальність, співвідношення частин, взаємозалежність, а якщо нічого цього немає, то немає й колективу

Ключові елементи такої системи: дієва турбота про поліпшення суспільного життя та творча співдружність різних поколінь колективу; обов'язкова регулярна зміна керівників усіх рівнів; постійне залучення всіх членів (незалежно від віку, досвіду, кваліфікації) до визначення цілей, планування і підбиття підсумків діяльності колективу. А ще – схвальна оцінка кожного за найменший реальний внесок у досягнення спільного результату та збереження традицій і ритуалів колективу.

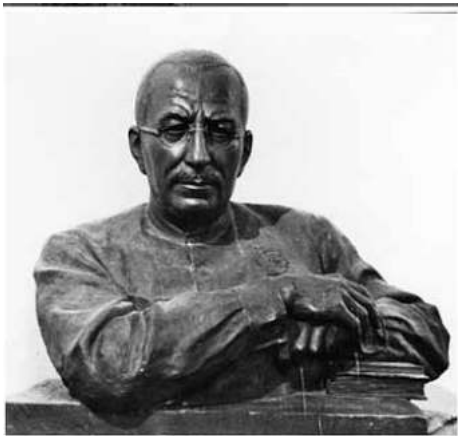
Життя підтверджує актуальність сучасного переосмислення і використання досвіду Макаренка та його послідовників. Оновлений і водночас збережений досвід з усіма позитивними елементами, перевірений багаторічною освітянською практикою і ще довго служитиме вихованню підростаючого покоління.

Владислав Єгоров

КОЛЕДЖАНИ

ПАМ'ЯТНИКИ А. С. МАКАРЕНКУ

Як відомо, наш коледж кілька разів міняв свою назву, а ім'я Антона Макаренка отримав у 1999 році. Саме у цей час із фондів бібліотеки В. Сухомлинського було передано коледжу бюст Антона Макаренка. До 120-річчя від Дня народження видатного педагога (2008 рік), бюст було відреставровано Давиденком В. М., а про справжнього автора нічого не було відомо. Так, йдеться саме про той бюст, що знаходиться у холі нашого коледжу. Хочемо детальніше розповісти про його автора, адже про нього ми дізналися лише зараз, хоч бюст «Антон Макаренко» був створений, як записано у джерелах, ще у 1957 році видатним скульптором Юхимом Ісайовичем Білостоцьким.

Український радянський скульптор Юхим Ісайович Білостоцький народився 28 червня 1893 року (16-го червня за ст. ст.) у Єлисаветграді. У 1913–1918 і 1919–1922 роках він навчався в Одеському художньому училищі у К. Костанди і Б. Едуардса. З 1933 року працював скульптором. Член Союзу художників України (1938). Йому належать скульптурні портрети М. Заньковецької (1936), П. Тичини (1937), «Богдан Хмельницький» (1954), «Михайло Фрунзе» (1955) і «Антон Макаренко» (1957). Юхим Ісайович був батьком скульптора Анатолія Білостоцького і дідом художника-монументаліста, графіка Сергія Білостоцького. Помер скульптор 2 жовтня 1961 року у Києві, похований на Байковому кладовищі.

У пострадянську епоху багато пам'ятників радянським діячам було демонтовано, така ж доля чекала і пам'ятники Антону Макаренку, як радянському педагогу. Тому на сьогодні

пам'ятників відомому педагогу залишилось небагато.

П'ятиповерховий зелений особняк на вул. Леонтовича, 6-а, що у Шевченківському районі Києва, є відомий тим, що в ньому два роки (1935–1937) жив і працював Антон Макаренко. На будинку у 2011 році встановлено меморіальну дошку, де зображений Макаренко із п'ятьма дітьми.

У жовтні 2014 року під час реконструкції парку імені Горького у Харкові пам'ятник Антону Макаренку (скульптор М. Ф. Овсянкін) було прибрано та перенесено на територію заводу "ФЕД". З ініціативою перенесення пам'ятника виступили самі "федовці", які пам'ятають про те, що Антон Семенович Макаренко і його вихованці у свій час мали тісний зв'язок із підприємством. У кінці 20-х років минулого століття "ФЕД" був створений на базі майстерень дитячої комуні, якою керував Антон Семенович. Вдячні заводчани вирішили подарувати пам'ятник Харкову як спогад про педагога, видатну особистість, з чім ім'ям пов'язана історія міста Харкова. Через чотири десятиліття Харків повернув пам'ятник Харківському машинобудівному заводу "ФЕД", чия територія як режимного об'єкту закрита для сторонніх.

На даний час в Україні, на жаль, залишилося небагато навчальних закладів, що носять ім'я Антона Макаренка – це Київська загальноосвітня школа № 47 ім. А. С. Макаренка, Харківська школа № 100 ім. А. С. Макаренка, Львівська загальноосвітня школа I–III ступенів № 50 імені Антона Макаренка, Школа-інтернат ім. А. С. Макаренка (м. Білопілля), Полтавська обласна гімназія-інтернат для обдарованих дітей імені А. С. Макаренка (с. Ковалівка, Полтавська область), Курязька виховна колонія ім. А. С. Макаренка, Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, ВКНЗ СОР «Лебединське педагогічне училище імені А. С. Макаренка» (м. Лебедин), Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка та Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. Саме ці навчальні заклади і зберегли на своїй території пам'ятники відомому і шанованому українському педагогу зі світовим ім'ям.

Свідченням міжнародного визнання українського радянського педагога А. С. Макаренка стало відоме рішення ЮНЕСКО (1988 року), що стосувалося лише чотирьох педагогів, які сформулювали педагогічну думку ХХ століття. Це – Джон Дьюї, Георг Кершенштейнер, Марія Монтессорі та Антон Макаренко. І хоч за достатньо строгі методи виховання Антона Макаренка критикувала як радянська влада, так і критикують деякі сучасні науковці, все ж є й ті, хто підтримує його методику виховання. Адже Антон Семенович працював у особливий час та із особливими дітьми, яким, за законом, належало покарання. Педагог був свідомий того, але розумів, що це все ж таки ще діти, тому й виступав проти використання тюремного режиму для дітей, а перевиховував їх власним прикладом, залучаючи до суспільно-корисної праці.

Макаренко виховував особистість, тому й дотримувався принципу: "Як найбільше вимог до людини, але й якомога більше поваги до неї". Ясно, що така увага до людини була зайва у будівничих комуністичної ідеології.

"Рятуючи людей, він жив по совісті так, як жили його батьки. І це було його найбільшою провинною перед владою..."

Марія Лозова

Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка
м. Київ - 135 вул. В. Чорновола, 24
тел. 236-11-11, 236-97-78
факс: (044)236-97-65, 236-34-51
e-mail: college@kppk.com.ua
web-site: kppk.com.ua

- Статті публікуються в порядку обговорення.
Автори надрукованих матеріалів відповідають за добір і точність наведених фактів і даних та інших відомостей.
- Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати текст. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

РЕДАКЦІЙНА РАДА: Голова — директор коледжу О. І. Щербак,
заст. голови — заст. директора — В. П. Кондратьєва,
ЧЛЕНИ РАДИ: гол. редактор — М. С. Лозова,
літер. редактор — О. М. Коптюх, техн. редактор — М. М. Колос. Комп'ютерний набір і верстка — В. І. Коваль
ТИРАЖ: 25 шт.
Рекомендована ціна: договірна